MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta tas-7 ta' Marzu, 2008

Citazzjoni Numru. 420/2002/1

Citazzjoni numru 420/02 TM

Calcidon Vella

vs

Gasan Mamo Insurance Agency Limited ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta` estera CGU Insurance p.l.c.

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-attur fil-11 ta` April, 2002, li in forza taghha, wara li ppremetta illi:

L-attur kien ikkontratta mas-socjeta` konvenuta biex il-vettura ta` l-ghamla “Saab” bin-numru ta` registrazzjoni BBM 075, ta` proprjeta` ta` l-istess attur, tigi assigurata skond polza “fully comprehensive” li ggib in-numru C 3683501 M;

F`April ta` l-2001 il-vettura hawn fuq riferita nsterqet minghand l-attur gewwa Paceville, f`San Giljan, waqt li l-istess polza ta` assigurazzjoni kienet ghadha in vigore.

Din il-vettura kienet assigurata ghall-valur ta` sbatax-il elf u hames mitt Liri Maltin (Lm 17,500.00);

Meta l-attur talab lis-socjeta` konvenuta biex thallsu l-valur tal-vettura riferita, s-socjeta` konvenuta rrifjutat li taghmel dan minghajr ma ghandha l-ebda raguni valida skond il-ligi bhala bazi ghar-rifjut taghha;

Talab lis-socjeta` konvenuta tghid ghaliex l-Onorabbli Qorti m`ghandhiex:

1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-attur huwa ntitolat li jithallas minghand is-socjeta` konvenuta l-valur tal-vettura hawn fuq riferita, u dan a tenur tal-polza ta` assigurazzjoni li giet maghmula ghar-rigward tal-vettura nvoluta; u

2. Tordna lis-socjeta` konvenuta biex thallas lill-attur l-ammont ta` sbatax il-elf u hames mitt Liri Maltin (Lm 17,500.00), cioe` l-valur assigurat tal-vettura tieghu, jew ammont iehor verjuri li jigi likwidat minn din il-Qorti kollox skond kif indikat fuq u ghar-ragunijiet fuq premessi.

Bl-ispejjez, komprizi dawk ta` l-ittra ufficcjali datata Marzu, 2002 u bl-imghax legali dekorribbli mid-data ta` l-istess ittra ufficjali, kontra s-socjeta` konvenuta ngunta in subizzjoni.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta li in forza taghha eccepixxiet illi:

1. It-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur stante illi

hekk kif ser jigi pruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza, l-istess attur kiser l-obbligi tieghu ta` assikurat taht il-polza ta` assikurazzjoni in kwistjoni, principalment id-‘duty of disclosure’;

2. Inoltre l-attur irid jipprova li l-vettura in kwistjoni effettivament insterqet;

3. Minghajr pregudizzju ghall-ewwel zewg eccezzjonijiet, l-ammont pretiz huwa esagerat u ma jirriflettix il-‘pre-accident market value’ tal-vettura in kwistjoni;

4. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet;

Semghet il-provi tal-partijiet;

Rat l-affidavits imressqa bhala prova;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezebiti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat li din il-kawza thalliet ghas-sentenza fuq l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta;

Ikkunsidrat;

L-attur huwa proprjetarju tal-vettura tal-ghamla “Saab” bin-numru tar-registrazzjoni BBM 075 (qabel numru R 104 JGP). Din il-vettura kienet inxurjata *fully comprehensive* mas-socjeta` konvenuta ghall-valur ta` Lm 17,500. L-attur jallega li l-karozza insterqet minn terzi mhux maghrufa f`April tal-2001 u qed jitlob li s-socjeta` konvenuta thallas kumpens ghal dan l-akkadut fit-termini tal-polza ta` assikurazzjoni. Is-socjeta` konvenuta, fl-ewwel eccezzjoni taghha, qed tecepixxi n-nullita` tal-polza ta` assikurazzjoni peress li l-istess polza hi kolpita b`qerq, fis-sens li l-attur bhala assikurat, naqas li jagixxi *“with utmost good faith”* u jwiegeb korrettament ghad-domandi li sarulu fuq il-

proposal form u li kienet il-bazi tal-hrug tal-polza; tallega wkoll nuqqasijiet fil-waqt li saret il-claim.

Li kuntratt ta' assikurazzjoni huwa kuntratt "*uberminae fidei*" huwa principju accettat mill-awturi u l-gurisprudenza kollha in materja. Kuntratt t'assikurazzjoni huwa riskju ghal min johrog il-kopertura u, kwindi, hu mistenni li min jitlob assikurazzjoni jkun onest maghha u jaghtiha l-informazzjoni kollha materjali u rilevanti ghall-kaz. Hekk, fil-kawza "Rozanes vs Bowen", 1928, il-Qorti Ingliza osservat "*It has been for centuries in England the law in connection with insurance of all sorts, that as the underwriter knows nothing and the man who comes to him to ask him to ensure knows everything, it is the duty of the assured, the man who desires to have a policy, to make a full disclosure to the underwriters, without being asked, of all the material circumstances. … That is expressed by saying that it is a contract of the utmost good faith".* Fil-kawza "Greenhill vs Federal Insurance Co Ltd", 1927, rega' ntqal *"Now, insurance is a contract of the utmost good faith, and it is of the gravest importance to commerce that the position should be observed. The underwriter knows nothing of the particular circumstances of the voyage to be insured. The assured knows a great deal, and it is the duty of the assured to inform the underwriter of everything that he has not taken as knowing, so that the contract may be entered with an equal footing."* Dan il-principju gie emfasizzat fl-*EEC Council Directive* tal-1977, ghalkemm, f'dik id-direttiva, gie suggerit li l-obbligu tal-assikurat huwa ezawrit meta jirrispondi onestament id-domandi li jkun hemm fil-polza, minghajr htiega li jzid aktar.

Dawn il-principji, kif inghad, huma anke accettati mill-Qrati taghna. Hekk, fil-kawza "Camilleri noe vs Bartolo", deciza minn din l-Onorabbli Qorti fit-22 ta' Marzu, 1982, polza ta' assikurazzjoni giet invalidata meta rrizulta li l-assikurat ma kienx informa lill-kumpanija assikuratrici li kien ghamel *claims* ohra qabel ma avvicina l-assikurazzjoni. Gie ribadit il-principju li kull fatt materjali ghandu jigi ndikat, u fatt materjali gie deskritt bhala *"fatt ta' xorta tali li jinfluwenza d-decizjoni ta' assiguratur prudenti*

meta jigi biex jara jekk ghandux jiehu r-riskju.” Fil-kawza “Degiorgio vs Agius”, deciza minn din l-Onorabbli Qorti fil-25 ta’ Gunju, 1962 (Vol XLVI.II.656) intqal li *“il-kuntratt ta’ assikurazzjoni hu meqjus bhala wiehed tal-aqwa bona fede, u l-proponent ghandu jaghti risposta cara dwar dettalji li jigu mistoqsija lilu espressament fil-proposal forms; anzi hu generalment ritenut li l-proponent hu fid-dmir li jsemmi kull fatt li ragjonevolment ghandu jhoss li hu rilevanti ghall-assikuratur li jkun jaf, u dan anke’ jekk ma jkunx mistoqsi”.* Principju simili gie ribadit dan l-ahhar minn din l-istess Onorabbli Qorti fil-kawza “Muscat vs Gasan Insurance Agency Limited” deciza fit-2 ta’ Marzu, 1998, fejn gie osservat is-segwenti;

“kemm il-persuna assigurata kif ukoll is-socjeta` assiguratrici kellhom l-obbligu mhux biss li jagixxu bl-aqwa bona fidi fil-konfront ta` xulxin, imma wkoll l-obbligu li qabel ma jigi konkluz il-kuntratt ta` assigurazzjoni jaccertaw ruhhom minn dawk l-elementi ta` fatt li kienu rilevanti u materjali u li kienu jiddeterminaw il-volonta` taghhom li jikkonkluduh. U daqs kemm kien indubbjament obbligat l-assigurat li jizvela dawk il-fatti lill-assiguratur taht piena ta` rexxissjoni tal-kuntratti, daqstant iehor l-assiguratur kien obbligat li jitlob minn ghandu dik l-informazzjoni fuq fatti li fil-fehma tieghu kienu rilevanti u materjali”.

Minbarra dan, intqal fil-kawza “Caruana vs Laferla Insurance Agency Ltd”, deciza minn din il-Qorti fit-22 ta` Frar, 2006;

“Illi, minhabba dan, huwa stabilit ukoll li d-dmir tal-istqarrija tal-fatti kollha rilevanti min-naha tal-assikurat (prospettiv) jghodd minkejja li dik il-persuna ma tkunx taf li ghandha dak id-dmir. Huwa wkoll wiehed oggettiv, fis-sens li l-fehma tal-applikant dwar jekk fatt kienx materjali jew le ma tiswiex biex tehilsu mid-dmir li jiddikjara l-fatt. In-nuqqas ta` ghoti ta` taghrif materjali, ukoll jekk minghajr hazen jew qerq, isarraf daqs nuqqas qarrieq, biex iwaqqa` s-siwi ta` polza ta` assikurazzjoni li tkun inharget f`cirkostanza bhal din”.

Fid-dawl tal-premess, huwa, ghalhekk principju accettat mill-Qrati Maltin, li huwa dmir tal-assikurat li jikxef lill-assikuratur kull cirkustanzi relevanti ghall-kaz, u in partikolari, billi jwiegeb korrettament ghal kull domanda li jkun hemm registrata fil-polza. Inoltre, meta fil-polza jkun hemm klawsola maghrufa bhala "*Basis of Contract Clause"*, kif inhu fil kaz in ezami (ara l-klawsola apposita fil-"*Proposal Form")* "*the effect of this language is to incorporate the insured's answers into the insurance policy although they are not set out in the policy. An incorrect answer to anyone of these questions is fatal to the insured's claim. This is so whether he answered the questions in good faith to the best of his knowledge, or indeed, whether his response related ta a material fact or not"* – R A Hassan, "*The 'Basis of the Contract Clause' in Insurance Law*". Awturi ohra (per ezempju, John Birds, "*The Statement of Insurance Practice – A measure of regulation of the insurance contract"*) jaqblu ma dan il-principju, pero' jhossu li risposta rrata fuq domanda li mhiex intiza "*to disclose a meterial fac*t", m'ghandhiex tigi uzata biex tannulla l-kuntratt.

Ghal fini ta` din id-decizjoni, jista` jinghad li hemm qbil li *"an insured's accident history will often be of greatest importance to an insurer",* u meta assikuratur li jitlob li vettura tigi inxurjata *fully comprehensive*, ma jindikax li gia` kien hemm okkazzjoni fejn kellu vettura ohra li insterqietlu, m`ghandux ikun hemm dubju li l-assikuraqt ikun naqas milli jikxef *"material facts"*. F`dan il-kaz, l-assikurat stqarr mal-investigating officer (inkarigat biex jinvestiga l-claim li ghamel l-attur) li hu kellu karozza tat-tip BMW li nsterqietlu u qatt ma nstabet; din l-informazzjoni, pero` kellu jaghtiha waqt li jkun qed jitlob *insurance coverage* fuq karozza gdida, u dana peress li tali informazzjoni kienet tkun importanti biex is-socjeta` assikuratrici tiddeciedi taccettax li tohrog il-kopertura u, f`kaz affermattiv, taht liema kondizzjonijiet. In-nuqqas tal-attur li jindika dan il-fatt lill-kumpanija assikuratrici, huwa *"misrepresentation of a material fact"* li ghandha twassal ghall-invalidita` tal-kuntratt (ara wkoll "Parnis vs Fava, deciza minn din il-Qorti fis-26 ta` Ottubru, 2001). Ta` min josserva li, kif qalet il-Qorti Ingliza fil-kawza "Arterial

Carowners Ltd vs Yorkshire Insurance Co" fl-1973 (per Chapman J.), *"the primary obligation was one of disclosure on the part of the insured, not of enquiry on the insurer"*. Huwa ovvju li l-agir tal-assikurat f`dan il-kaz jekwivali ghall-ingann u, *per konsegwenza,* induca lill-assikuratur fi zball li, anke` taht principju tradizzjonali, jivvizjaw il-kunsens, li jaghti lok ghall-annullament tal-kuntratt (ara "Zammit vs Formosa", deciza minn din il-Qorti fis-6 ta` Mejju, 1994).

Barra minn dan, l-assikuratur naqas li jindika li l-vettura tieghu kellha xi haga "irregolari" fiha. Hu stqarr li l-karozza kienet "in mint condition", meta fil-fatt, irrizulta li l-karozza kienet qabel inxtrat minn terz bi hsara, u xtraha biex isewieha; l-attur gie li xtarah din il-vettura *"second hand"* u wara tiswija estensiva minghand dan it-terz. Irrizulta wkoll li l-vettura ghandha zewg numri ta` chassis differenti u li donnhom jirreferu ghal vetturi differenti. Fil-waqt li c-chassis number li ittiehed minn taht il-bonnet huwa YS3DF78N3W 7052689 u tirreferi ghal karozza "Saab" automatic, is-surveyor li ezamina l-karozza fuq inkarigu tal-attur innota li c-chassis number huwa YS3DF75NOW 7050743 u dan in-numru jirreferi ghal istess ghamla ta` vettura izda manual.

Dawn huwa kollha cirkostanzi li kien ikun ta` interess ghas-socjeta` konvenuta li hi tkun informata dwarhom. L-attur kien jaf bil-problema tac-chassis number, ghax qabel ma nsterqet il-karozza, ipprova jordna cavetta ohra ghall-vettura, izda meta din waslet Malta, ic-cavetta ma setghetx tintuza fuq il-vettura u dan peress li c-chassis number stampat taht il-bonnett tal-vettura, ma kienx jirreferi ghal istess vettura. Kien obbligu tal-assikurat li jghaddi din l-informazzjoni lis-socjeta assikuratrici, mqarr meta ghamel il-claim. Dan in-nuqqas tieghu jkompli jitfa` dell fuq kemm l-attur agixxa in bona fede.

Ghal kull buon fini, jinghad li l-fatt li l-attur mela l-polza ghand broker ma jizonerahax mir-responsabilita`. Jirrizulta li l-ufficcjal tas-socjeta` ta` brokers, Galea Insurance Brokers Ltd, staqsiet lil attur id-domandi kollha registrati fuq il-proposal form u hi rregistrat ir-risposti kif

moghtija lilha mill-attur. F`kull kaz, hu iffirma l-proposal form u kwindi assuma responsabbilita` ta` dak kollu indikat fl-istess applikazzjoni.

Kien dmir tieghu li, qabel ma jiffirma, jaqra sew dak li kien se jiffirma, u jekk m'ghamilx hekk, irid ibati l-konsegwenzi tan-negligenza tieghu. Meta jkun hemm skrittura ffirmata minn parti, hu prezunt li hu accetta dak kollu li jkun regolat fl-iskrittura, u jridu jirrizultaw provi cari u konkludenti biex jigi skartat dak li kien hemm miktub. L-attur kien ben konxju ta' dak li kien qed jaghmel u, fil-fehma tal-Qorti m'ghandux ikun hemm dubju li l-polza ta' assikurazzjoni in kwistjoni hija vizzjata b'mod li tintola lill-kontraenti assikuratrici li tannulla l-istess kuntratt.

Din il-Qorti tosserva wkoll illi skond il-gurisprudenza lokali, l-agent jitqies bhala l-mandatarju tal-assikurat u mhux tal-kumpanija assikuratrici (ara "Zammit vs Micallef", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fil-31 ta' Jannar, 1952 (Kollez Vol XXXVI.III.610) u "Vassallo vs Azzopardi", deciza minn din il-Qorti fil-21 t'April, 1999). Kwindi, jekk naqas l-agent jew jekk dan wera xi negligenza f'xogholu, l-konsegwenzi jrid ibatihom l-assikurat – salv kull rimedju li dan jista' jkollu kontra l-mandatarju tieghu taht il-Ligi. Hija inutili, allura, li, f'din il-kawza, l-attur jipprova jitfa' l-htija ta' dak li gara fuq l-agent, ghax fil-konfront tat-terzi, l-agir tal-mandatarju jorbot lill-principal tieghu. Jekk il-mandatarju ma esegwix sew il-mandat moghti lilu mill-attur (ghalkemm dan ma jirrizultax pruvat, ghax l-agent xehed li hu nizzel, bhala numru ta' *claims*, ezatt kemm qallu l-attur) jista' jkun passibili ghad-danni, izda jibqa' l-fatt li l-attur naqas minn obbligu principali tieghu meta ma stqarrx li kellu gia' *claims* ohra u, kwindi d-ditta assikuratrici hija korretta fis-sottomissjonijiet taghha li ma tezisti ebda rabta kontrattwali valida bejnha u l-attur.

Certi incidenti li kien involut fihom kienu jkunu zgur importanti ghall-kull socjeta' assikuratrici. Kien obbligu tal-attur li "*he comes clean*" mas-socjeta' assikuratrici u, jekk kien hemm bzonn, javvicina direttament lill-kumpanija assikuratrici u jiddiskuti maghha s-sitwazzjoni tieghu. L-attur kien imwissi li hu ghandu jinforma lis-socjeta'

assikuratrici kull fatt rilevanti ghall-hrug tal-polza, u l-istorja tieghu kienet zgur tinfluenza, jekk mhux il-hrug tal-polza *per se*, il-*premium* li kien ikun jigi mitlub ihallas.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, din il-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza, billi fil-waqt li tilqa' l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta, tichad it-talbiet tal-attur kif dedotti bl-ispejjez kollha tal-kawza jithallsu mill-attur.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------